

त्यांची मुलगी फार दुःखी होत आहे तरी त्यांच्या वरी जाऊन तू त्यांस हा नारळ नेऊन दे व सांग की घाबरण्याचे कारण नाही. ” या स्वप्नाप्रमाणे दोन दिवसांत मुलगी हुशार झाली व सर्व रोगपरिहर होऊन ती आतां चांगल्या स्थितीत आहे.

अनुभव दुसरा:—आम्ही दर गुरुवारी व एकादशी अगार मनास वाटेक त्या दिवशी श्री साईनाथांची आरती व मी केलेलीं पदे वगैरे म्हणत असतो. त्यावेळीं आमच्या शेजारीं एक पोस्टांतील चिमणलाल म्हणून क्लार्क राहातात, त्यांचें कुटुंब (नामें निर्मळ) आरतीच्या वेळीं नेहमीं येई व म्हणे कीं साईनाथ मला प्रत्यक्ष दर्शन देतील तर मी त्यांची मनापासून भक्ति करीन व त्यांनीं आम्हांत संकटांतून मुक्त करावे (त्यांच्यावर कांहीं पोस्टांत चोरी होऊन आप्त येऊन त्यांच्या पगारांतून पैसे कापिले जात होते ते बंद व्हावे). त्याप्रमाणे श्री साईनाथ हे तिसऱ्या दिवशी तिच्या तऱ्फांत जाऊन तिला म्हणतात कीं मी साईनाथ आलों आहे, तरी मला भिड्या घाल, तेव्हां तिनें त्यांना सांगितलें कीं तुम्ही फोटो मधील साईनाथ नाही, तेव्हां त्यांनीं सांगितलें कीं जा फोटो पाहून ये, त्याप्रमाणे तिनें फोटो पाहिला तो अगदीं बरोबर तसा दिसला, व पुढें तिच्या नवऱ्याचे पैसे कापणें बंद झालें, ह्या प्रमाणें दुसरे लहान लहान अनुभव पुष्कळ आहेत पण वेळेच्या अभावामुळें लिहूं शकत नाही, पुढें एखादे वेळीं पदे व बाकी अनुभव देऊं.

पद, (राग काफ़ी ताल दिपचंदी)

देई प्रभो सौख्याला । विनती आमची । तव पद कमला ॥ साई ॥ धृ० ॥
मम गृहामति येऊनी बैससी । कुतर्क अमुचे तू घालविशी ॥ साशंकित
मन उज्वळ करुनि । त्वंनामीं रत आम्हां करिसी ॥ साई ॥ ॥ १ ॥
सुमार्ग दाऊनि प्रभु भक्तीसी । दृष्टांता देऊनि तू आविसि ॥ नास्तिक
कार्ते आस्तिक करिसी । ऐशी तुझी अपरिमित शक्ति ॥ साई ॥ २ ॥
संकट पडतां तव भक्तासीं । वेगें घाडनि तू री येसी ॥ कठिण प्रसंगीं तू

सोडविशी । ऐशी माया तू दाविसी ॥ साई ॥ ३ ॥ लीला दाऊनि
तव पदासीं । नत हो आम्हा तूरे करिसी ॥ ऐशी तूझी विलक्षण
शक्ति । आली त्याची आम्हां प्रचिति ॥ साई ॥ ४ ॥ चिरसौख्यातें
देई आम्हासी । वरदहस्त असो ही मम विनति ॥ बालक दिनकर
तव कवनासी । करि हो त्यासी देई सुबुद्धि ॥ साई देई प्रभो ॥५॥

पद. चाल:- (जळ धाडी रहु बनोमे चालुंगी तोरे सात)

गुरुराया आलों पाया दासा या उद्धरी । साईनाथा आलों
पाया दासा या उद्धरीं ॥ भक्त काजा आलो पाया दासा या उद्धरीं ।
तव वरदहस्त सदा असो द्या मम शिरीं ॥ साई नाथा ॥४०॥ भक्त-
वत्सला दीन दयाळा । श्री साईनाथा ॥ ह्या दीनासी उद्धरण्याचा
हेत मनीं आपुल्या ॥ साईनाथा उ. ॥ १ ॥ कवण्या मीषें मम गृहासी
आगमन केलें । स्वस्थचित्तें मानस करुनि मद्वच परिसावें ॥ साईनाथा ॥
उ०२॥ नामें फडकर वसती ज्याची मोरा ग्रामीं होती । तया गृहाप्रति
प्रतिमरूपें आपुली हो वसती ॥ साईनाथा उ. ॥ ३ ॥ त्यासि माझा
परिचय होता काय मुखें वदती । ह्या व्यक्तीची अगम्य लीला साई
नाथ म्हणती ॥ साईनाथा उ० ॥ ४ ॥ साईनाथाचे गुण किती वणू
मति कुंठित झाली । एवयाकाळीं नास्तिक होतों भक्ति पदीं जडली ॥
साईनाथा उ० ॥ ५ ॥ मम निमित्तें तव गृहासीं आगमन झालें ।
स्वस्थ चित्तें भजतां त्यांसी देईल सौख्यातें ॥ साईनाथा उ. ॥ ६ ॥
तव कीर्ति हो ऐकुनि मातें स्फूर्ति मनी जाहली । निद्रावस्थे असतां
माते तव मूर्ति दिसली ॥ साईनाथा उ० ॥ ७ ॥ दर्शन होतां मम
चित्तासी शांति प्रभु जाहली । सौख्यानंदा मध्यें असतां गुप्तची हो
जाहली ॥ साईनाथा उ० ॥ ८ ॥ अतर्क्य लीला दाऊनि त्वां हो मम
मानस नेलें । तव पायाशीं आलों असतां सौख्या दावियलें ॥ साई-
नाथा उद्धरीं ॥ ९ ॥

पद, चालः—(अजी ब्रह्म पाहिलें.)

आजी मूर्ति पाहिली । साईंमूर्ति पाहिली ॥ वंदुनि तीतें सद्-
 भावें मी मम हृदयीं देविली ॥ आजी मूर्ति०॥४०॥ ध्यान जयाचें उग्र
 दिसे जरी । परम कृपाळु दयाळु अंतरी ॥ कपट नसे हो लेश घुळिं
 जरी । माय माझी माऊली ॥ आजी मूर्ति०॥ १ ॥ उद्धरणारा दीन
 जनाला । शिरडी माजी प्रभु अवतरला ॥ लीला दाखवी भक्त
 जनांला ॥ हरिली मनें सकलांची ॥ आजी० ॥ २ ॥ एक लहानशा
 मृदु काष्टासी॥ लटकावी हो प्रभु आढ्यासी । त्यावरि आरूढतां कृति
 कौसी ॥ कधीं न दिसे कवणासीं ॥ आजी० ॥ ३ ॥ दीपोत्सवाची
 हांस साईंची । नित्य जाइ हो तैलासाठीं ॥ न मिळतां प्रभु करणी
 कौशी । करून दावी जनाप्रती ॥ आजी० ॥ ४ ॥ एके सपर्यीं तैल न
 देती । प्रसन्न चित्ते येई मशीदी ॥ जला मिसळुनि त्या तैलाशीं ।
 पिऊन गेला झडकरी ॥ आजी० ॥ ५ ॥ तैल पात्रीं भरुनि जलासीं ।
 त्या जळानें दीपोत्सवकरिसी ॥ करुनि दावी अगाध कृतिसी । प्रभु-
 विना कृति कशी ॥ आजी० ॥ ६ ॥ ऐशा लीला नित्य प्रभु तो ।
 कशनि दावी पुरवी हेतो ॥ भजतां त्यासी पार नसे हो । सौख्याला
 तो कधीं ॥ आजी० ॥ ७ ॥ ज्यासी आहे त्यांची भक्ति । त्यासी देई
 त्वरित प्रचिती ॥ भक्तिभावें जो नर पूजी । त्यासी देई सद्गति ॥
 ॥ आजी० ॥ ८ ॥ माझ्या मनिची आस अशी हो । सौख्यानंदा चिर
 सुख देवो ॥ उन्नति माते सुखकर होवो । प्रभु देई सन्मति ॥ आजी० ॥
 ॥ ९ ॥ संकटीं पडतां भक्त शिरोमणी । धांवत येई माय जशी झणी ॥
 निमिष मात्रें मुक्त करोनि । चिर सुख हो दे अति ॥ आजी० ॥ १० ॥
 जो नर पूजी ज्या देवासीं । त्यासि दिसतसे मूर्ति तैशी ॥ मग लागे
 तो साईं पायाशीं॥अशी लीला दावी किती॥आजी मूर्ति पाहिली ॥११॥

आरति, जालः—(आरति भुवन सुंदराची)

आरति साईनाथ गुरुची । करूंया आनंदें साची ॥ १ ॥
 जीला श्रुति शास्त्रें वर्णिताती । ती हो मूर्ति ही साची ॥ ज्याच्या
 अनाथ हो लीला । तो प्रभु सर्वजगीं भरला ॥ त्याचा ठाव
 नसे कवणा । त्याचें ॥ उग्ररूप दिसे ॥ शांत मनी असे । अंत मुळीं
 नसे ॥ अपुरेण भरला । परि तो न दिसे कवणाला ॥ आरति ॥ १ ॥
 जो आहे निर्गुण निर्विकार । व्यापुनि सर्व चराचर ॥ ध्याइ जो
 त्यासी भक्तवर । ठेवि हो शिरीं अभयकरा ॥ त्याच्या अगम्य हो लीला ॥
 वर्णु मी किती ॥ नाहीं मम मती । श्रमलों बहु अती ॥ तारी तारी
 मजसी । प्रभु रे तारी तारी मजसी ॥ आ० ॥ २ ॥ ज्यासी नाहीं
 जगीं उपमा । त्याच्या विभूतिचा महिमा ॥ माझी न वर्णू शके रसना ।
 मार्गही भवाब्धि संतरणा ॥ पाहतां दिसे शूद्र हो जरी ॥ पाहता
 दिसे ॥ देई मुठ भरी । गुण अंतरी । साईची धूरी ॥ दावीतसे जगतीं ।
 अखेर ही सर्वांचीच गति ॥ आ० ॥ ३ ॥ अहो ती धन्य विभूति
 ज्याची । करितसे सार्थक देहासी ॥ जी मध्यें अपूर्व ती शक्ति ।
 सेवितां विघ्नें दूर होती ॥ अशी ती धन्य जगीं राख ॥ अशी ती ॥
 साधू संत सेविती । धन्य मानिती ॥ सार्थका करी ॥ सर्वत्रा जगतीं ।
 खरोखर सर्वत्रा ॥ आ० ॥ ४ ॥ असे साई उद्दरणा जगतीं । शिरडी
 माजी अवतरती ॥ आतां समाधिस्त मूर्ति । परि हो जागृत ते
 असती ॥ अशी ही मूर्ति तुम्ही जाणां ॥ अशी ही ॥ अनमान करूं
 नका । ठेवा पर्दीं माथा ॥ धावे भक्त सखा अवधि मुळी नाहीं ।
 अहो तो करुणार्णव पाही ॥ आरती ॥ साईनाथ गुरुची । करूं या
 आनंदें साची ॥ ५ ॥

अंधेरी आक्टोबर १९२५

शके १८३२ सालांत माझे जुने मोडकळीस आलेले घर नवीन बांधण्यास
 सुरुवात केल्यामुळे भाऊवंदां मध्ये तेंटे सुरु झाले व ते इतके विकोपास

जात असत श्री त्याचा मला रात्रंदिवस निजव्यास लागून त्यामुळे मी अक्कलकोटास श्री स्वामींचे पादुकांचे दर्शनास जाण्याचा वेत ठरविला. माझे मित्र रा. रा. रामचंद्र सीताराम यांनी मला शिरडीहून अक्कलकोटास जाण्यास सुचविले त्या प्रमाणे मी रात्रीच्या गाडीने निघून लकाबी कोपरगांवांत पोहोचलों, तेथे नदीच्या किनारी पिंपळाचे खरावर ३।४ ब्राम्हण मंडळी बसली होती, त्यांनी शिरडीस मुसलमाना कडेस कशाला जातां तो तुम्हांला काय देईल वगैरे निंदा केली. मी तेथील एका वैल गाडीने शिरडीस निघालों, त्या दिवशी नदीला पूर आला होता तेणे करून मला कंवरभर पाण्यांतून नदी पलीकडेस जावे लागले व गाडीतील सर्व सामान व कपडे भिजून गेले. मी शिरडीस १०' चे सुमारास पोहोचलों. तो दिवस गुरु पौर्णिमेचा असल्यामुळे तेथे नाना साहेब चांदोरकर व इतर मंडळी बावांची श्रद्धायुक्त पूजा करित होती. मी बावांचे दर्शनास गेलों. इतर मंडळी पूजा वगैरे आटोपून गेल्यानंतर मी पूजा करण्यास सुरुवात केली तोंच त्यांनी "अरे सापाचे दांत पाडून घशांत घालावे तो दुष्ट किती उडया मारील तें आपणच पाहूं. काळजी कशाला करावी. आपण लोकांचे बरे करित असावे मग देव आपले बरे करितो" नंतर त्यांनी स्वतःचे हातांने कपाळास व दोन्ही वाजूस अशा तीन ठिकाणी गंध, अक्षदा व फुले लाऊन ब्रह्मा, विष्णु, महेश अशी तीन स्वरूपे आहेत असें करून दाखविले. तेथे देशपांडे बसले होतें त्यांनी बावा आज हे काय करून दाखवीत आहां असें विचारलें. अरे सहज जगांतील लीला करून दाखवितो. नंतर मला बावांनी वाड्यांत जाण्यास सांगितलें. माझी तेथे कोणाचीही ओळख नव्हती तरी पण नानासाहेब चांदोरकरांनी त्यांच्या स्वतःच्या मंडळीवरोबर माझी उत्तम प्रकारें व्यवस्था ठेवली त्या बद्दल त्यांचे जेवढे उपकार मानावे तेवढे थोडेच. नानासाहेबांसारख्या श्रीमंत व धोर पदवीला चढलेल्या मनुष्याचे नम्र, शांत व उदार अंतःकरण पाहून त्या वेळच्या प्रत्येक मनुष्यास त्यांच्याविषयी पूज्य-भावना उत्पन्न झाल्यावाचून राहत नसे.

दुसऱ्या दिवशीं सकाळीं मी अक्कलकोटास जाण्याकरितां वावांची आज्ञा घेण्याकरितां गेलों, त्यांनीं "दोन घास खाऊन जा, उपवासी जाऊं नये," असें सांगितलें. नंतर नानासाहेबांनीं माझी जेवणाची व्यवस्था केली. जेवण झाल्यानंतर आतां गाडी मिळणार नाहीं सव्व मी संध्याकाळीं निघण्याचा विचार ठरविला, इतक्यांत वावांनीं बोल्खावयास पाठवून "आतांचे आतां जा देथे राहूं नकोस, दे, कांहीं दक्षणा दे," असें म्हटलें. मी दोन रुपये दक्षणा दिली. तेव्हां "अरे आणखी दोन दे, दोन देशील तर चार होतील, चार देशील तर आठ होतील; पेर-शील तर उगवेल, पेरलेंच नाहीं तर उगवणार कोठून," असें म्हणाले. मी आणखी दोन रुपये दक्षणा दिली; तेव्हां "जा तेरा अह्ता भला करेगा" असा आशिर्वाद दिला. नंतर मी तांबडतोब बैलगाडीनें कोपरगांव स्टेशनावर आलों. पाण्याच्या अतिवर्षावामुळे रेल्वेलाईन थोडीशी नादुरुस्त झाल्यामुळे गाडी नेहमीपेक्षां तीन तास उशिरां आली. तेणेंकरून मी त्या गाडीनें अक्कलकोटास गेलों व वावां-विषयीं मनांत आश्चर्य वाटलें. तेथें एक दिवस राहून मुंबईस येण्यास निघालों. स्टेशनावर आल्यावर माझ्याजवळ फक्त पुण्यापर्यंतचे टिकीट काढण्यापुरतेच पैसे शिल्लक होते. त्याप्रमाणें मी पुण्याचें टिकीट काढून गाडीत बसलों व पुणें गावांत जाऊन माझ्या एका मित्राकडून मुंबईस जाण्याकरितां पैसे उसने घेण्याचा विचार ठरला. गाडीत इकडच्या तिकडच्या गोष्टी बोलतांना पुण्यास उतरण्याचें कारण मी शेजारी बसलेल्या मंडळीस सांगितलें. त्यांत एक ब्राह्मण बसला होता. त्यांनीं सांगितलें कीं पुण्यास फारच प्लेग आहे व गांवांतील बरेच लोक बाहेर राहण्याकरितां गेले आहेत. आपण गांवांत जाऊं नये, मी तुम्हांला मुंब-ईचें टिकीट काढून देतो. नंतर माझे पैसे मॅनिअर्डरनें पाठवून थावे, त्यांनींच बाहेर जाऊन मला एक मुंबईचें टिकीट आणून दिलें व स्वतः चहा पिऊन येतो असें मला सांगून चहा पिण्याकरितां गेला. तेथें गाडी एक तास उभी राहत असें. अर्धा तास झाल्यानंतर मी त्या मनुष्याला सर्व प्लॅटफार्मवर व गाडीत शोधला परंतु तो मनुष्य कोठें बसला, कोठून आला व कोठें गेला त्याचा मला मुळींच पत्ता लागला नाही. मी घरीं आल्यावर एक वर्षाच्या आंत घराचें काम पुरें केलें, ज्या ज्या वेळेस मला घराचे कामांत अडचणी येत

असत त्या त्या वेळेस श्री साईबाबा त्या अडचणी दूर करीत असत. व दुसरी माझी घरांची कामे भयंकर अडचणी आल्या असताही निर्विघ्नपणे आजपर्यंत पार पडली.

दुसऱ्या वर्षी नी शिरडीस गेलों. त्या वेळेस बाबांनी मला एक दिवस जास्त ठेऊन घेतलें व निवृत्तेवेळेस प्रत्येकास १।२ असे पेरू वाटले. परंतु त्यांत मलाच फक्त पांच पेरू न्हणून प्रसाद दिला. वरिष्टांची रजा न घेतां तसाच शिरडीस गेलों व एक दिवस बाबांनी जास्त ठेऊन घेतलें, नोकरीवर गेल्यावर वरीष्ट माझ्यावर रागावतील अशी भीति मनांत उत्पन्न झाली होती; परंतु वरिष्टांनी मला हांसत हंसत सांगितलें की आपल्या डॉईंग डिपार्टमेंटमध्ये तुम्हांलाच सर्वापेक्षां पांच रुपये जास्त प्रमोशन एजन्टसाहेबांनी दिलें आहे. हें ऐकून बाबांची पांच पेरूंचे प्रसादाची खूण पटली.

समर्थांचा दास

श्रीकृष्ण पुरुषोत्तम पाटील.

अध्याय ३९ वा.

श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः
श्रीकुलदेवतायै नमः । श्रीसीतारामचंद्राभ्यां नमः ।

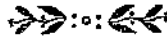
॥ श्रीसद्गुरुसाइनाथाय नमः ॥

धन्य धन्य शिरडी स्थान । धन्य द्वारकामाईभुवन ॥
जेथे श्रीसाई पुण्यपावन । आनिर्वाण वावरले ॥ १ ॥
धन्य धन्य शिरडीचे जन । जयालागीं इतक्या लांबून ॥
जेणे कवण्याही निमित्ते येऊन । ऋणी करून ठेविले ॥ २ ॥
गांव शिरडी आधीं लहान । साई सहवासें झाला महान ॥
त्याचेनि झाला अति पावन । त्याचेनि तीर्थपण त्याला ॥ ३ ॥
त्या शिरडीच्या बायाही धन्य । धन्य त्यांची श्रद्धा अनन्य ॥
न्हातां दळतां कांडितां धान्य । गाती असामान्य साईते ॥ ४ ॥
धन्य धन्य त्यांचें प्रेम । गीते गाती अत्युत्तम ॥
ऐकतां त्यांतील कांहीं अनुत्तम । होतसे उपरम मनास ॥ ५ ॥
म्हणोनियां श्रोतयांप्रती । यथाकाळें कथानुसंगती ॥
व्हावया त्यांची जिज्ञासातृप्ती । देईन विश्रांतीदायक तीं ॥ ६ ॥
साई निजामशाहीत प्रकट । आत्रतळीं मार्गानिकट ॥
धूपखेड्याचे वऱ्हाडासकट । शिडीस अवचट पातले ॥ ७ ॥

१ आपली मशीद ही द्वारकामाई आहे असे श्रीसाईबाबा
चेळां म्हणत.

अध्याय ३९ वा.

श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।
श्रीकुलदेवतायै नमः । श्रीसीतारामचंद्राभ्यां नमः ।

॥ श्रीसद्गुरुसाइनाथाय नमः ॥

धन्य धन्य शिरडी स्थान । धन्य द्वारकामाईभुवन ॥

जेथें श्रीसाई पुण्यपावन । आनिर्वाण वावरले ॥ १ ॥

धन्य धन्य शिरडीचे जन । जयालामी इतक्या लांबुन ॥

जेणें कवण्याही निभित्तें येऊन । ऋणी करून ठेविलें ॥ २ ॥

गांव शिरडी आधीं लहान । साई सहवासें झाला महान ॥

त्याचेनि झाला अति पावन । त्याचेनि तीर्थपण त्याला ॥ ३ ॥

त्या शिरडीच्या बायाही धन्य । धन्य त्यांची श्रद्धा अनन्य ॥

म्हातां दळतां कांडितां धान्य । गाती असामान्य साईतें ॥ ४ ॥

धन्य धन्य त्यांचें प्रेम । गीतें गाती अत्युत्तम ॥

एकतां त्यांतील कांहीं अनुत्तम । होतसे उपरम मनास ॥ ५ ॥

म्हणोनियां श्रोतयांप्रती । यथाकार्ळें कथानुसंगती ॥

म्हावया त्यांची जिज्ञासातृप्ती । देईन विश्रांतीदायक तीं ॥ ६ ॥

साई निजामशाहीत प्रकट । आत्रतळीं मार्गानिकट ॥

धूपखेड्याचे वऱ्हाडासकट । शिडीस अवचट पातले ॥ ७ ॥

१ आपली मशीद ही द्वारकामाई आहे असे श्रीसाईबाबा पुष्कळ
वेळां म्हणत.

या खेड्यांतील पुण्यवान । चांद पाटील नायाभिधान ॥
 त्या आरंभीं जे उरें हे निधान । इतरां दर्शन त्याचेनी ॥ ८ ॥
 कैसी त्याची घोडी हरवली । कैसी साईची गांठीं पडली ॥
 कैसी त्यांनी चिलिम पाजिली । घोडी त्या दिवली मिळवून ॥ ९ ॥
 चांदभाईचे कुटुंबाचा । भाचा एक होता लग्नाचा ॥
 वधूचा योग जुळला शिरडीचा । वऱ्हाड वधूच्या गांवीं ये ॥ १० ॥
 ये विषयींची साद्यंत कथा । पूर्वीच कथिलीसे श्रोतयांकरितां ॥
 तथापि स्मरली प्रसंगोपात्तता । नको पुनरुक्तता ज्याची ॥ ११ ॥
 चांद पाटील केवळ निमित्त । भक्तोद्धाराची चिंता अत्यंत ॥
 म्हणोनि साई हा अवतार धरित । स्वयेंच कीं येत शिरडींत ॥ १२ ॥
 जड मूढ हीनदीन । व्रततपसंस्कार विहीन ॥
 साळेभोळे भावार्थी जन । कोण साईवीण उद्धरिता ॥ १३ ॥
 अष्टादश वर्षांचें वय । तेथून एकांताची संवय ॥
 रात्रीं कुठेंही पडावें निर्भय । सर्वत्र ईश्वरमय ज्यासी ॥ १४ ॥
 होता जेथें पूर्वी खड्डा । अवघ्या गांवाचा जो उकिरडा ॥
 दिवसा फिरावें चहूंकडा । रात्रीं पड्डावें ते स्थानीं ॥ १५ ॥
 ऐसीं गेलीं वर्षे बहुसाल । आला खड्ड्याचा उदयकाळ ॥
 उठला सभोंती वाडा विशाळ । या दीनदयाळ साईचा ॥ १६ ॥
 अंती त्याच खड्ड्याचा गाभारा । झाला दिसावा साई सरीरा ॥
 तेथेंच त्यांना अक्षय थारा । झाला उभारा समाधीचा ॥ १७ ॥
 तोच प्रणतवत्सळ साईसंपर्षी । दुस्तर भवार्णव संतरणार्थ ॥
 ही निज चरित्र नौका यथार्थ । भक्तजन हितार्थ निर्मातसे ॥ १८ ॥
 कीं ही भवनदी महा दुस्तर । अधपंगू हा भक्तपरिवार ॥
 त्यालागीं कळवळा फार । पावेल पंल पार कसेनी ॥ १९ ॥

सर्वा आवश्यक भवतरण । तदर्थं व्हावें शुद्धांतःकरण ॥
 चित्तशुद्धि मुख्य साधन । भ्रमज्जजन त्या मूळ ॥ २० ॥
 श्रवणासारिखी नाही भक्ति । श्रवणें सहज गुरुपदासक्ति ॥
 उपजे निर्मळ शुद्ध मती । जेथून उत्पत्ती परमार्था ॥ २१ ॥
 या साईच्या अगणित कथा । गातां गातां होईल गाथा ॥
 तरी ही संकलित वानूं जातां । नावरे विस्तृतता अनावर ॥ २२ ॥
 जों जों श्रोतयांश्रवणीं वाड । तों तों वाढे निवेदनीं आवड ॥
 पुरवूनि वेऊं परस्पर कोड । साधूं कीं जोड निजहिताची ॥ २३ ॥
 साईच येथील कर्णधार । दृढ अवधान हाचि उतार ॥
 कथाश्रवणीं श्रद्धा आदर । त्या पैलपार अविलंबें ॥ २४ ॥
 गताध्यायीं निरूपण । जाहलें संक्षेपें हंडीचें वर्णन ॥
 दत्तभक्ति दृढीकरण । भक्तसंतर्पण नैवेद्यें ॥ २५ ॥
 प्रत्येक अध्याय संपवितांना । पुढील अध्याय विषयसूचना ॥
 होत गेली ऐसी रचना । समस्तांना अवगत हें ॥ २६ ॥
 परी संपतां गताध्याय । नव्हती पुढील कथेची संय ॥
 साई आठवूनि देतील जो विषय । तोचि कीं आख्येय होईल ॥२७॥
 ऐसें जें होतें स्पष्ट कथिलें । तैसेंच साईकृपें जें आवडिलें ॥
 तेंचि कीं श्रोतयांलागीं वहिलें । सादर केलें ये ठायीं ॥ २८ ॥
 तरी आतां श्रोतयां प्रार्थना । दूर सारूनियां व्यवधाना ॥
 शांत चित्तें ध्या अवधाना । होईल मना आनंद ॥ २९ ॥
 एकदां चांदोरकर सद्भक्त । बैसूनियां मशीदीत ॥
 असतां चरणसंवाहन करीत । गीताही गुणगुणत मुखानें ॥ ३० ॥
 भगवद्गीता चतुर्थाध्याय । जिव्हेस लावून दिधला व्यवसाय ॥
 हस्तें चेपीत साईचे पाय । पहा नवल काय वर्तलें ॥ ३१ ॥

भूतभविष्य वर्तमान । साईसमर्था सर्व ज्ञान ॥
 नानांस गीतार्थ समजावून । द्यावा हें मन जाहळें ॥ ३२ ॥
 ज्ञानकर्म संन्यासन । ब्रह्मार्पण योगाध्यायाचें पठण ॥
 नानाची ती अस्पष्ट गुणगुण । केली कीं कारण प्रश्नास ॥ ३३ ॥
 “ सर्वकर्माखिलं पार्थ ” । ह्येय ज्ञानीं परिसमाप्त ॥
 संपतां हा त्रयस्त्रिंशत् । ‘ तद्विद्धि प्रणिपात ’ चालला ॥ ३४ ॥
 हा जो श्लोक चवतिसावा । येथेंच पाठास आला विसावा ॥
 बावांच्या चितीं प्रश्न पुसावा । निजबोध ठसावा नानांस ॥ ३५ ॥
 म्हणती नाना काय गुणगुणसी । म्हणरे स्पष्ट हळू जें म्हणसी ॥
 येव्देंदे कीं ऐकूं मजसी । पुढपुढसी जें गाळांत ॥ ३६ ॥
 म्हण म्हणतां आज्ञाप्रमाण । श्लोक म्हटला चारी चरण ॥
 बावा पुसती अर्थनिवेदन । स्पष्टीकरणपूर्वक ॥ ३७ ॥
 तंव ते नाना अतिविनीत । बद्दांजुली होऊनि मुदित ॥
 मधुर वचनें प्रत्युत्तर देत । वदत भगवंत मनोगत ॥ ३८ ॥
 आतां हा साईनाना संवाद । व्हावया सर्वत्रांना विशद ॥
 मूळ श्लोक पदप्रपद । करूं कीं उद्धृत गीतंतुनी ॥ ३९ ॥
 कळावया प्रश्नाचें यर्म । तैसेच संताचे मनोधर्म ॥
 करावा वाटे ऐसा उपक्रम । जेणें ये निर्भ्रम अर्थ हाता ॥ ४० ॥
 आधीं गीर्वाण भाषा दुर्गम । साईस कौसी झाली सुगम ॥
 आश्चर्य करती प्रश्न सर्वर्म । ज्ञान हें अगम्य संतांचें ॥ ४१ ॥

१ भग.गी. अ. ४ था. २ सर्वकर्माची परिसमाप्ति ज्ञानांत होते. ३ भ.
 गी. श्लोक ३३ वा. ४ ज्याच्या आरंभी ‘ तद्विद्धिप्रणिपातेन ’ असें व्हाह
 त्या श्लोकाचें पठण सुरू झालें. ५ श्रीसाई बाबा व कै. वा. नानासाहेब
 चांदोरकर यांचा. ६ स्पष्ट. ७ उतारा घेऊं. ८ स्पष्ट.

कधीं अव्ययन कोळें संस्कृता । कधीं नकळे वाचिली गीता ॥
 कीं तो गीतार्थइहृतज्ञाता । तैसा हो करिता प्रश्नातें ॥ ४२ ॥
 श्रोतवांचिया समाधाना । व्हावी मूळ श्लोकाची कल्पना ॥
 म्हणोनि अक्षरशः भगवंतवचना । बदतो जें विवेचना साह्यभूत ॥४३॥

“ तद्विद्धिप्रणिपातेन । परिप्रश्नेन सेवया ॥

उपदेश्यंति तेऽज्ञानं । ज्ञानिनस्तत्त्वदर्शिनः ॥ ४४ ॥

भ. गी. अ. ४ श्लो. ३४ वा.

हा तो गीतेचा मूळश्लोक । भाष्यानुसार अर्थ देख ॥
 टीकाकारही ज्ञाले अनेक । ते एकवाक्यात्मक समस्त ॥ ४५ ॥
 नानाही मोठे बहुश्रुत । गीताभाष्यपारंगत ॥
 कपू लागती पदपदार्थ । यथा विदित श्लोकार्थ ॥ ४६ ॥
 रसपूरित मधुरवाणी । नाना सविनय नम्रणीं ॥
 अन्वयअर्थ आणूनि ध्यानीं । अर्थ निवेदनीं सादर ॥ ४७ ॥
 म्हणती गुरुपदीं प्रणिपात । गुरुसेवेसीं विकी जो जीवित ॥
 प्रश्नादिर्कीं आदरवंत । ज्ञानी त्या ज्ञानार्थ उपदेशिती ॥ ४८ ॥
 सारांष कृष्ण कृपामूर्ती । अर्जना जें प्रेमें बदती ॥
 गुरुसेवा गुरुप्रणती । ज्ञान संवित्ती दायक ही ॥ ४९ ॥
 अर्जुना एणें मार्गें जातां । तत्त्वदर्शीज्ञानी तुज करितां ॥
 दावितील ज्ञानाचा रस्ता । बाबा या अर्था मी जाणें ॥ ५० ॥
 शांकरभाष्य आनंदगिरी । शंकरानंदी व्याख्या श्रीधरी ॥
 मधुसूदन नीलकंठाधारी । उपदेश परीही देवाची ॥ ५१ ॥
 प्रथम दोन चरणांचा अर्थ । मान्य करिती साई समर्थ ॥
 परी-उत्तर श्लोकार्थमथित । साई जें कथित तें परिसा ॥ ५२ ॥

इतरही भक्त चकोरगण । साई मुखचंद्र अनुलक्षून ॥
 करावया अभूतकण सेवन । आ पसळनि आस्थित ॥ ५३ ॥
 म्हणती नाना त्रितीय चरण । पुनश्च लक्ष्यांत घेई पूर्ण ॥
 ज्ञान शब्दा मार्गील जाण । अवग्रह आण अर्थास ॥ ५४ ॥
 हें मी काय वदें विपरीत । अर्थाचा काय करितों अनर्थ ॥
 असत्य काय पूर्वील भाष्यार्थ । ऐसेही निरर्थना मानी ॥ ५५ ॥
 ज्ञानी आणि तत्वदर्शी । ज्ञान उपदेशीती ऐसें जें म्हणसी ॥
 तेथें अज्ञान पद जें घेसी । यथार्थ घेसील प्रबोध ॥ ५६ ॥
 ज्ञान नव्हे बोलाचा विषय । कसें होईल तें उपदेश्य ॥
 म्हणोनि ज्ञान शब्दाचा विपर्यय । करी मग प्रत्यय अनुभवी ॥ ५७ ॥
 परिसिला तुझा ज्ञान पदार्थ । अज्ञान घेतां कायरे वेंचत ॥
 'अज्ञान' वाणीचा विषय होत । ज्ञान हें शब्दातीत स्वयें ॥ ५८ ॥
 वार वेष्टी गर्भासीं । अथवा मल आदर्शासी ॥
 विभूति आच्छादी वन्हीसीं । तैसेंच ज्ञानासीं अज्ञान ॥ ५९ ॥
 अज्ञानानें आवृत ज्ञान । केलें या गी'तीं भगवंतें कथन ॥
 एतदर्थ होतां अज्ञान निरसन । स्वभावे ज्ञान प्रकाशे ॥ ६० ॥
 ज्ञान हें तो स्वतः सिद्ध । शैवालावृत तोयसें शुद्ध ॥
 हें शैवाल जो सारील प्रबुद्ध । तो जल विशुद्ध लाधेल ॥ ६१ ॥
 जैसें चंद्र सूर्याचें ग्रहण । ते तो सर्वदा प्रकाशमान ॥
 राहू केतू आड येऊन । आपुचे नयन अवरोधिति ॥ ६२ ॥
 चंद्र सूर्याना ही बाध । हा तो अपुचे दृष्टीस अवरोध ॥
 तैसें ज्ञान असे निर्बाध । स्वयंसिद्ध स्वस्थानी ॥ ६३ ॥

डोळा करी अवलोकन । तथाची देखणी शक्ती तें ज्ञान ॥
 वरी पडळ वाढे तें अज्ञान । तथाचें निरसन आवश्यक ॥ ६४ ॥
 तें पडळ अथवा सारा । हस्तकौशल्यें दूर सारा ॥
 देखणी शक्ति प्रकट करा । अज्ञान तिमिरा ज्ञाडोनी ॥ ६५ ॥
 पहा हें सकल दृश्य जात । अनिर्वचनीय माया विजुंभित ॥
 हीच अनादि अविद्या अव्यक्त । अज्ञान विलसित तें हेंच ॥ ६६ ॥
 ज्ञान ही वस्तू जाणावयाची । नव्हे ती विषय उपदेशाची ॥
 प्रणिपात परिप्रश्न सेवा हींची । गुरुकृपेचीं साधनें ॥ ६७ ॥
 विश्वाचें सत्यत्व महा भ्रम । हेंचि ज्ञानावरण तम ॥
 निरसूनि जावें लागे प्रथम । प्रज्ञान ब्रह्म प्रकटे तें ॥ ६८ ॥
 संसार बीज जें अज्ञान । डोळां पडतां गुरुकृपांजन ॥
 उडे मायेचें आवरण । उरे तें ज्ञान स्वाभाविक ॥ ६९ ॥
 ज्ञान हें तो नव्हे साध्य । तें तों आधींच स्वयंसिद्ध ॥
 हें तो आगमनिगम प्रसिद्ध । अज्ञान हा विरोध ज्ञानाला ॥ ७० ॥
 देवां भक्तां जें भिन्नपण । हेंच मूळ अज्ञान विलक्षण ॥
 तथा अज्ञानाचें निरसन । होतांच पूर्ण ज्ञान उरे ॥ ७१ ॥
 दोरा पोटीं सर्पाजनन । हें तो शुद्धस्वरूपाज्ञान ॥
 स्वरूपोपदेशें निरसे अज्ञान । उरे तें ज्ञान दोराचें ॥ ७२ ॥
 पोटीं सुवर्ण वरी काट । काटापोटीं लखलखाट ॥
 परी तो व्हावयालागीं प्रकट । हव्यंवाद्यचि आवश्यक ॥ ७३ ॥
 माया मूळ देह जनन । अदृष्टाधीन देहाचें चलन ॥
 द्वंद्वें सर्व अदृष्टाधीन । देहाभिमान अज्ञान ॥ ७४ ॥
 म्हणोनि जे स्वयें निरभिमान । तथां न सुखदुःखाचें भान ॥
 विरे जें अहंकाराचें स्फुरण । तेंच अज्ञान निरास ॥ ७५ ॥

स्वस्वरूपाचें अज्ञान । तेंच मायेचें जन्मस्थान ॥
 होतां गुरुकृपा माया निरसन । स्वरूपज्ञान स्वभावे ॥ ७६ ॥
 एका भगवद्भक्तीवीण । किमर्थ इतर साधनीं शीण ॥
 ब्रम्हदेवही माये अधीन । भक्तीच सोडवण त्याही ॥ ७७ ॥
 हो का ब्रम्हसदनप्राप्ति । भक्ती वांचून नाही मुक्ति ॥
 तेथेहि चुकल्या भगवद्भक्ति । पडे तो पुनरावृत्तीत ॥ ७८ ॥
 तरी व्हावया माया निरसन । उपाय एक भगवद्भजन ॥
 भगवद्भक्ता नाही पतन । भवबंधनही नाही तया ॥ ७९ ॥
 जन म्हणती माया लटकी । परी ती आहे महा चेटकी ॥
 ज्ञानियां फसवी घटकोघटकीं । भक्त नाचविती चुटकीवरी ॥ ८० ॥
 जेथें ठकती ज्ञानसंपन्न । तेथें टिकती भाविकजन ॥
 कीं ते नित्य हरिचरणीं प्रपन्न । ज्ञानाभिमानधन ज्ञानी ॥ ८१ ॥
 म्हणोनि व्हावया मायातरण । धरावे एक सद्गुरुचरण ॥
 रिधावे तया अनन्य शरण । भवभयहरण तात्काळ ॥ ८२ ॥
 अवश्य येणार येवो मरण । परी न हरीचें पडो विस्मरण ॥
 इंद्रियां आश्रमवर्णाचरण । चित्ते हरिचरण चिंतावे ॥ ८३ ॥
 रथ जैसा जुंपल्या हयीं । तैसेच हें शरीर इंद्रियां ॥
 मनाच्या दृढ प्रग्रहीं । बुद्धी निग्रही निजहस्ते ॥ ८४ ॥
 मनसंकल्प विकल्प भरीं । धांवे यथेष्ट स्वेच्छाविहारी ॥
 बुद्धि त्या निज निश्चये निवारी । लगाम आवरी निजसत्ता ॥ ८५ ॥
 बुद्धिसारिखा कुशलनेता । ऐसा सारथी रथीं असतां ॥
 रथस्वामीसी काय चिंता । स्वस्थ चित्ता व्यवहारे ॥ ८६ ॥
 देहगत सकल कार्य । हें बुद्धीचें निजकर्तव्य ॥
 ऐसी मनासी लागतां संवय । सर्व व्यवसाय हितमय ॥ ८७ ॥

शब्दस्पर्श रूपादि विषय । येणे मागे लागल्या इंद्रिय ॥
 होईल व्यर्थ शक्तिक्षय । पतन भय पदोपदी ॥ ८८ ॥
 शब्दस्पर्श रूपादिक । पंच विषयीं जें जें सुख ॥
 तें तें अंतीं सकळ असुख । परम दुःख अज्ञान ॥ ८९ ॥
 शब्दविषया भुले हरीण । अंतीं वेंची अपुला प्राण ॥
 स्पर्शविषया संधी वारण । साहे आकर्षण अंकुशें ॥ ९० ॥
 रूपविषया भुले पतंग । जाळूनि निमे अपुलें अंग ॥
 मीन भोगी रसविषयभोग । मुके सवेग प्राणास ॥ ९१ ॥
 गंधालागीं होऊनि गुंग । कमलकोशीं पडे भृंग ॥
 एकेका पायीं इतुका प्रसंग । पांचाचा संघ भयंकर ॥ ९२ ॥
 ही तो स्थावर जलचर पंखी । ययांची दुस्थिती देखोदेखी ।
 ज्ञाते मानवही विषयोन्मुखी । अज्ञान आणखी तें काय ॥ ९३ ॥
 अज्ञान नागें विषयविमुख । होतां होईल उन्मनी हरिख ॥
 जीव ज्ञानस्वरूपोन्मुख । आत्यंतिक सुख लाधेल ॥ ९४ ॥
 चित्तें करा हरिगुरु चिंतन । श्रवणं करा चरित्र श्रवण ॥
 मनें करा ध्यानानुसंधान । नामस्मरण जिव्हेनें ॥ ९५ ॥
 चरणीं हरिगुरुग्रामागमन । घ्राणीं तन्निर्माल्याघ्राणन ॥
 हस्तीं वंदा तयाचे चरण । डोळां घ्या दर्शन तयाचें ॥ ९६ ॥
 ऐशा या सकळ इंद्रियवृत्ति । तयां कारणें लावितां प्रीति ॥
 धन्य तया भक्तांची स्थिति । भगवद्भक्ति काय दुजी ॥ ९७ ॥
 सारांश समूळ अज्ञान खाणा । उरे तें ज्ञान सिद्ध जाणा ॥
 ऐसें या श्लोकाचें हृदत अर्जुना । श्रीकृष्णराणा सूचवी ॥ ९८ ॥
 आधींच नाना विनयसंपन्न । परिसूनि गोड हें निरूपण ॥
 पायीं घालूनि लोटांगण । वंदिले चरण दो हातीं ॥ ९९ ॥

शब्दस्पर्श रूपादि विषय । येषे प्रागे लागल्या इन्द्रिय ॥
 होईल व्यर्थ शक्तिक्षय । पतन भय पदोपदी ॥ ८८ ॥
 शब्दस्पर्श रूपादिक । पंच विषयीं जें जें सुख ॥
 तें तें अंती सकळ असुख । परम दुःख अज्ञान ॥ ८९ ॥
 शब्दविषया भुले हरीण । अंती वेंची अपुला प्राण ॥
 स्पर्शविषया सवी वारण । साहे आकर्षण अंकुशें ॥ ९० ॥
 रूपविषया भुले पतंग । जाळूनि निमे अपुलें अंग ॥
 मीन भोली रसविषयभोग । मुके सवेग प्राणास ॥ ९१ ॥
 गंधाळागीं होऊनि गुंग । कमलकोशीं पडे भृंग ॥
 एकेका पायीं इतुका प्रसंग । पांचाचा संघ भयंकर ॥ ९२ ॥
 ही तो स्थावर जलचर पंखी । ययांची दुस्थिती देखोदेखी ॥
 ज्ञाते मानवही विषयोन्मुखी । अज्ञान आणखी तें काय ॥ ९३ ॥
 अज्ञान नात्रे विषयविमुख । होतां होईल उन्मनी हरिख ॥
 जीव ज्ञानस्वरूपोन्मुख । आत्यंतिक सुख लाधेल ॥ ९४ ॥
 चित्तें करा हरिगुरु चितन । श्रवणं करा चरित्र श्रवण ॥
 मनें करा ध्यानानुसंधान । नामस्मरण जिव्हेनें ॥ ९५ ॥
 चरणीं हरिगुरुप्रापागमन । घ्राणीं तन्निर्माल्याघ्राणन ॥
 हस्तीं वंदा तयाचे चरण । डोळां घ्या दर्शन तयाचें ॥ ९६ ॥
 ऐशा या सकळ इन्द्रियवृत्ति । तयां कारणें लावितां प्रीति ॥
 धन्य तया भक्तांची स्थिति । भगवद्भक्ति काय दुजी ॥ ९७ ॥
 सारांश समूळ अज्ञान खाणा । उरे तें ज्ञान सिद्ध जाणा ॥
 ऐसें या श्लोकाचें हृदत अर्जुना । श्रीकृष्णराणा सूचवी ॥ ९८ ॥
 आधींच नाना विनयसंपन्न । परिसूनि गोड हें निरूपण ॥
 पायीं वाळूनि लोटांगण । वंदिले चरण दो हातीं ॥ ९९ ॥

यम ते श्रद्धाविष्ट प्रार्थना । करिती दवडा यम अज्ञाना ॥
 दंडा माझिया दुरभिमाना । यथार्थ शासना करोनी ॥ १०० ॥
 तास्त्रिकतेची हौस वरवरी । विकल्प अखंड दाटे अंतरी ॥
 अपमान साहेना क्षणभरी । अज्ञान तें तरी काय दुजें ॥ १०१ ॥
 पोटीं प्रतिष्ठेची उजरी । ध्यानाविर्भाव दावी वरी ॥
 कामक्रोध धुमसे भीतरी । अज्ञान तें तरी काय दुजें ॥ १०२ ॥
 आंतूनि सकळ कर्म नष्ट । वाहेर मिरवूं ब्रह्मनिष्ट ॥
 आचारहीन विचारभ्रष्ट । अज्ञान स्पष्ट काय दुजें ॥ १०३ ॥
 वावा आपण कृपाघन । करोनियां कृपाजल सिंचन ॥
 करा हा अज्ञानदावानल शमन । होईन मी धन्य इतुकेनी ॥ १०४ ॥
 नलगे मज ज्ञानाची गोठी । निरसा पाझीया अज्ञान कोठी ॥
 ठेवा मजवरी कृपादृष्टी । सुख संतुष्टी तेचि मज ॥ १०५ ॥
 साई सप्रेम करुणाघन । नानास निमित्ता पुढें करून ॥
 तुम्हा आम्हा सकलां लागून । गीतार्थप्रवचन हें केलें ॥ १०६ ॥
 गीता भगवंताचें वचन । म्हणोनि हें प्रत्यक्ष शास्त्र जाण ॥
 कालत्रयीही याचें प्रमाण । कधीही अवगणन होतां नये ॥ १०७ ॥
 परी अत्यंत विषयासक्त । अथवा जो स्वरा जीवन्मुक्त ॥
 या दोघांसीही नलगे शास्त्रार्थ । मुमुक्षू प्रीत्यर्थ या जन्म ॥ १०८ ॥
 विषयपार्शी दृढ आकळिला । कधी पावेन मी मुक्ततेला ॥
 ऐसें वदतिया मुमुक्षूला । तारावयाला हीं शास्त्रें ॥ १०९ ॥
 पाहूनि ऐशा निज भक्तांला । संतास जेव्हां येतो कळवळा ॥
 काढूनि कांहीं निमित्ताला । उपदेश अवलीला प्रकटिती ॥ ११० ॥
 देव अथवा गुरू पाहे । भक्ता आधीन सर्वस्वी राहे ॥
 भक्त कल्याण चिंता वाहे । सांकडीं साहे तयांचीं ॥ १११ ॥

आतां एक दुजे लहान । करितों साईचें वृत्त कथन ॥
 कैसी एकाद्या कार्याची उठावण । करितां नकळतपण दावी ॥ १
 असो सान वा तें मोठें । खरें कारण कधींही न जुटे ॥
 कार्य मात्र हळू हळू उठे । वाच्यता न कोठें केव्हांही ॥ ११३
 सहजगत्या एकादें काम । निघावें करावा उपक्रम ॥
 न मूळ कारण निर्देश ना नाम । वरिवरी संभ्रम आणीक ॥ १
 बोलेल तो करील काय । गरजेल तो वरसेल काय ॥
 या रूढ म्हणीचा प्रत्यय । विना व्यत्यय साई दे ॥ ११५ ॥
 बावा सारख्या अवतार मूर्ति । परोपकारार्थ जर्गीं अवतरती ॥
 हातां इच्छितकार्या समाप्ती । अंतीं अन्यक्तीं समरसती ॥ ११६
 आम्हा न ठावें मूळ कारण । कोठून आलों कोठें प्रयाण ॥
 किमर्थ आम्हीं झालों निर्माण । काय कीं प्रयोजन जन्माचें ॥ १
 बरें स्वच्छंदें जन्म कंठला । पुढें मृत्यूचा समय आला ॥
 सकळ इंद्रियगण विकळ झाला । तरीही न सुचला सुविचार ॥ १
 कलत्र पुत्र बंधू जननी । इष्टमित्रादि सकल स्वजनीं ॥
 देह त्यागितां पाहूं नयनीं । तरीही न मनीं सुविचार ॥ ११९
 तैसे नव्हती संतजन । ते तों अत्यंत सावधान ॥
 अंतकालाचें पूर्णज्ञान । ठावें निज निर्वाण तयांतें ॥ १२० ॥
 देह असेतो अति प्रीति । भक्तांलागीं देहें झिजती ॥
 देहावसानीं ही देहावस्थिति । निजभक्तहितीं लाविती ॥ १२१ ॥
 देह ठेवावयाचे आधीं । कोणी अपुली बांधिती समाधी ॥
 कीं पुढें निज देहा विश्रांति । मिळवी निश्चिती ते स्थानीं ॥ १२२ ॥
 नसेच पहा बावांनीं केलें । परी तें आधीं कोणा नकळलें ॥
 समाधि मंदिर बांधवून घेतलें । अघटित केलें तयांनीं ॥ १२३

आतां एक दुजें लहान । करितों साईचें वृत्त कथन ॥
 कौसी एकाद्या कार्याची उठावण । करितां नकळतपण दावी ॥ ११२ ॥
 असो सान वा तें घोटें । खरें कारण कधींही न फुटे ॥
 कार्य मात्र हळू हळू उठे । वाच्यता न कोठें केव्हांही ॥ ११३ ॥
 सहजगत्या एकादें काम । निघावें करावा उपक्रम ॥
 न मूळ कारण निर्देश ना नाम । बरिवरी संभ्रम आणीक ॥ ११४ ॥
 चोलेल तो करील काय । गरजेल तो वरसेल काय ॥
 या रूढ म्हणीचा प्रत्यय । विना व्यत्यय साई दे ॥ ११५ ॥
 बावा सारिख्या अवतार मूर्ति । परोपकारार्थ जर्गीं अवतरती ॥
 हातां इच्छितकार्या समाप्ती । अंतीं अव्यक्तीं समरसती ॥ ११६ ॥
 आम्हा न ठावें मूळ कारण । कोठून आलों कोठें प्रयाण ॥
 किमर्थ आम्हीं झालों निर्माण । काय कीं प्रयोजन जन्माचें ॥ ११७ ॥
 वरें स्वच्छंदें जन्म कंठला । पुढें मृत्यूचा समय आला ॥
 सकळ इंद्रियगण विकळ झाला । तरीही न सुचला सुविचार ॥ ११८ ॥
 कलत्र पुत्र बंधू जननी । इष्टमित्रादि सकल स्वजनीं ॥
 देह त्यागितां पाहूं नयनीं । तरीही न मनीं सुविचार ॥ ११९ ॥
 तैसे नव्हती संतजन । ते तो अत्यंत सावधान ॥
 अंतकालाचें पूर्णज्ञान । ठावें निज निर्वाण त्यांतें ॥ १२० ॥
 देह असंतों अति प्रीति । भक्तांलागीं देवें झिजती ॥
 देहावसानीं ही देहावस्थिति । निजभक्ताहितीं लाविती ॥ १२१ ॥
 देह ठेवावयाचे आर्घी । कोणी अपुली बांधिती समाधी ॥
 कीं पुढें निज देहा विश्रांति । मिळावी निश्चिती ते स्थानीं ॥ १२२ ॥
 तसेंच पहां बाबांनीं केलें । परीं तें आर्घी कोणा नकळले ॥
 समाधि मंदिर बांधवून घेतलें । अघटित केलें त्यांनीं ॥ १२३ ॥

नागपूरस्थ शोटे धनिक । बापूसाहेव बुद्धी नायक ॥
 तथा हस्तें हें बाबांचें स्मारक । उभविलें देख बाबांनीं ॥ १२४ ॥
 बापूसाहेव परम भक्त । साईचरणीं नित्यानुरक्त ॥
 आले निज परिवारासहित । राहिले शिरडींत सेवेस ॥ १२५ ॥
 धरुनि साई चरणीं हेत । नित्यानुवर्तीं तथेंच बसत ॥
 पुढेंही तैसेंच नित्यांकित । रहावें शिरडींत वाटलें ॥ १२६ ॥
 ध्यावी एकादी जागा विकत । उठवावी एक छोटी इमारत ॥
 स्वतंत्रपणें वसावें तथ । आलें की मनांत तयांच्या ॥ १२७ ॥
 येथें हें पेरिलें मूळ बीज । त्याचाच वृक्ष हें मंदीर आज ॥
 दृश्य स्मारक भक्तकाज । साई महाराज प्रेमाचें ॥ १२८ ॥
 कैसा कैसा याचा उभारा । झाला उपक्रम कवण्या प्रकारा ॥
 कैसा हा आळा या आकारा । वृत्तांत सांग अवधारा ॥ १२९ ॥
 विचार हे ऐसे चितीं । दीक्षितांचिया माडीवरती ॥
 बापूसाहेव निद्रिस्त स्थिति । दृष्टांत देखती मौजेचा ॥ १३० ॥
 तथेंच एका विछान्यांत । माधवरावही असतां निद्रिस्त ॥
 तयांसही तोच दृष्टांत । परमविस्मित दोगेही ॥ १३१ ॥
 बापूसाहेव स्वप्न देखती ॥ बाबा तयांतें आज्ञापिती ॥
 आपणही आपुला वाढा निश्चिती । देऊळा समवेती बांधावा ॥ १३२ ॥
 होतां क्षणींच हा दृष्टांत । बापूसाहेव जाहले जागृत ॥
 आमूल स्वप्न आठवीत । आसनस्थित निज शेजे ॥ १३३ ॥
 इकडे ऐसें चाललें असतां । माधवराव ऐकिले रडतां ॥
 बुद्धीं तयांस जागे व्हा ओरडतां । निद्रितावस्था मावळली ॥ १३४ ॥
 कांही आपण कां रडत होतां । ऐसें माधवरावास पुसतां ॥
 म्हणती श्रीचे प्रेमोद्धार परिसतां । प्रेमोद्रेकता पावलों ॥ १३५ ॥

बाष्प गह्वर जाहला कंड । नयनीं आसुवें वाहिलीं उड्ड ॥
 प्रेम नादरे आवरितां उत्कट । जाहलें परिस्फुट रुदनांत ॥ १३६ ॥
 येऊनि वावा माझिया निकट । आज्ञा दिवली मजला स्पष्ट ॥
 वाडा देऊळ होऊंचा प्रकट । पुरवीन अभिष्ट सर्वांचें ॥ १३७ ॥
 वापूसाहेव अंतरीं विस्मित । दोघांलार्गीं एकची दृष्टांत ॥
 मन जाहलें संशयरहित । कार्यार्थोद्यत निश्चित ॥ १३८ ॥
 बुद्धी स्वयें गर्भश्रीमंत । वाडा देऊळ बांधू समर्थ ॥
 माधवराव केवळ सुखवस्त । एकचि दृष्टांत उभयांतें ॥ १३९ ॥
 परस्परांचीं स्वप्ने जुळलीं । परमानंदा भरती आली ॥
 रूपरेखा निश्चित केली । योजना अनुमोदिली कांकांनीं ॥ १४० ॥
 असो उदयीक प्रातःकाळीं । तिघेही असतां वावा जवळीं ॥
 बावा नित्य प्रेमसमेळीं । मुख न्याहाळीत शामाचें ॥ १४१ ॥
 शामा वदे देवा हा खेळ । काय आहे तुझा अकळ ॥
 झोंपही न घेऊं देसी निश्चळ । तेथेही आम्हांतें बरळविसी ॥ १४२ ॥
 तेव्हां वावा तें परिसुनी । हस्त ठेवीत आपुले कानीं ॥
 वदत आम्ही आपुले ठिकाणीं । म्हणोत कोणी कांहींही ॥ १४३ ॥
 असो मग ती पूर्वोक्त योजना । मांडिली बावांचिया अनुमोदना ॥
 जाहली तातकाळ बावांची अनुज्ञा । समंदिर सद्ना बांधावया ॥ १४४ ॥
 माधवरावांनीं बांधिली कंबर । झाला तळमजळा तळघर ॥
 त्यांचेच हातून झाली विहीर । काम हें येथवर पोहोचलें ॥ १४५ ॥
 लेंडीवरी जात असतां । अथवा तेथुनि मार्ग परततां ॥
 खडक्या बाऱ्या दारें बसवितां । बावा उत्सुकता अवलोकित ॥ १४६ ॥

वदत कलनि तर्जनी दरी । येथें दार येथें वारी ॥
 येथें पूर्वेस काढा ग्यालरी । शोभा वरी दिसेल ॥ १४७ ॥
 पुढें कार्यकारण निमित्तें । वापसाहेब जोगांचे हस्तें ॥
 पुढील काम हाणारें होतें । तें मग त्यांतें सोपविलें ॥ १४८ ॥
 ऐसें काम होतां होतां । स्फुरण झालें बुद्धीच्या चित्ता ॥
 यांतचि एक गाभारा धरितां । मुरलीधर स्थापितां येईल ॥ १४९ ॥
 कल्पनेचा झाला उदय । परी न पुसतां बाबांचा मनोदय ॥
 बुद्धी न आरंभित कांहीही कार्य । विना मुखवर्ष आज्ञापन ॥ १५० ॥
 हा तो त्यांचा नित्यनेम । अनुज्ञा बाबांची हेंच वर्म ॥
 नाहीं ऐसें एकही कर्म । त्याविण उपक्रम जयातें ॥ १५१ ॥
 किमर्थ व्हावें मध्ये दालन । काय आहे त्याचें प्रयोजन ॥
 दोन्ही कडील भिंती पाडून । करावें स्थापन मुरलीधरा ॥ १५२ ॥
 दालनाचें व्हावें देवालय । वापसाहेब यांचा मनोदय ॥
 परी पुसाबा बाबांचा आशय ॥ असल्यास निसंशय करावें ॥ १५३ ॥
 म्हणोनि वदले माधवरावा । आपण बाबांचा विचार घ्यावा ॥
 मग पुढील आक्रम योजावा । रुचेल देवा तैशापरी ॥ १५४ ॥
 बाबा फेरीवर असतां । वाडियाच्या सन्निध येतां ॥
 द्वारानिकट स्वारी पावतां । काय पुसतात शामराव ॥ १५५ ॥
 देवा वापसाहेब वदती । दालनाच्या दोन्ही भिंती ॥
 पाडूनि तेथें स्थापूं प्रीति । कृष्ण मूर्ति मुरलीधरा ॥ १५६ ॥
 मध्य भागी चौक साधून । करूं तेथें सिंहासन ॥
 वरी मुरलीधर विराजमान । शोभायमान दिसेल ॥ १५७ ॥
 ऐसें वापसाहेब योजिती । परी पाहिजे आपुली अनुमती ॥
 देऊळ बाबा दोनी येरीती । हातोहातीं होतील ॥ १५८ ॥

ऐकानि ही शामाची उक्ती । बाबा आनंदें बरें म्हणती ॥
 देऊळ पूर्ण झालियावरती । येऊं कीं वस्तीस आपणही ॥ १५९ ॥
 लावूनि वाडियाकडे दृष्टी । बाबा करीत मधुर गोष्टी ॥
 वाडा पुरा झालिया पाठी । आपुले साठीच तो लावूं ॥ १६० ॥
 तेथेंच आपण दोळूं चालूं । तेथेंच आपण अवघे खेळूं ॥
 प्रेमें आपापणा कवटाळूं । भोगूं सुकाळू आनंदाचा ॥ १६१ ॥
 असो तेव्हां श्रीसाईप्रत । माधवरावजी ऐसेंही पुसत ॥
 हेची जरी अनुज्ञा निश्चित । पायासी मुहूर्त कळं कीं ॥ १६२ ॥
 बरी आहे ना देवा वेळ । फोडावया आणूं ना नारळ ॥
 'फोडफोड' म्हणतां तात्काळ । आणूनि श्रीफळ फोडिलें ॥ १६३ ॥
 असो पुढें झाला गाभारा । मुरलीधर देवाचा चौथरा ॥
 मूर्तीही एका कारागिरा । सोपविली कीं करावया ॥ १६४ ॥
 पुढें आली ऐसी वेळ । बाबांस आलें दुखणें प्रवळ ॥
 निकट पातला अंतकाळ । अंतरीं तळमळ भक्तांच्या ॥ १६५ ॥
 वापूसाहेव अस्वस्थचिर्ती । आतां पुढें या वाड्याची स्थिति ॥
 काय होईल नकळे निश्चिती । म्हणोनि खंती उद्भवली ॥ १६६ ॥
 इतउत्तर बाबांचे पाय । मंदिरास या लागती काय ॥
 लाखों रुपये जाहले व्यय । अंती हा व्यत्यय पातला ॥ १६७ ॥
 बाबांनीं देह ठेविल्यावर । कशास मुरलीधर वा घर ॥
 कशास वाडा अथवा मंदिर । दुश्चित्त अंतर वुट्टीचें ॥ १६८ ॥
 पुढें कर्मधर्मसंयोगें । अंतसमय साई नियोगें ॥
 जाहलें वाड्याचिया महत्भाम्यें । मना जोगें सकळांच्या ॥ १६९ ॥
 'मजळा वाड्यांत या ठेवून' । हें अंतकाळींचें बाबांचें वचन ॥
 निघतां बाबांचिया मुखांतून । जाहलें निश्चित मन सर्वांचें ॥ १७० ॥

मम तें पवित्र साई शरीर । जाहलें गाभारिया माजी स्थिर ॥
 वाडा जाहला समाधि मंदिर । अगाध चरित्र साईचें ॥ १७१ ॥
 धन्य भाग्य त्या बुद्धीचें । जयाचिया गृहीं स्वसत्तेचें ॥
 विसावे शरीर श्रीसाईचें । नाम जयाचें अति पावन ॥ १७२ ॥
 असो ऐसी ही कथा पावन । परिसोनि श्रोते सुखसंपन्न ॥
 हेमाड साईनाथासि शरण । सोडी न चरण क्षणभरो ॥ १७३ ॥
 घडेल भोग इष्टानिष्ट । साई एक राखितां संतुष्ट ॥
 वर्ततां मार्गें यथोपदिष्ट । लाधेल अभिष्ट अचूक ॥ १७४ ॥
 कथा वक्ता आणि वदन । जेथें साई समर्थ आपण ॥
 तेथें हेमाड कोठील कवण । जगाच टोपण नांवाचा ॥ १७५ ॥
 म्हणोनि पुढें होईल प्रेरणा । तैसीच कथा येईल श्रवणा ॥
 वेळीं होईल जी जी रचना । तियेची विवंचना कां आज ॥ १७६ ॥
 इतिश्री संतसज्जन प्रेरिते । भक्त हेमाडपंत विरचिते ॥
 श्री साई समर्थसच्चरिते । गीता विशिष्ट श्लोकार्थ
 निवेदनं नाम ॥ एकोनचत्वारिंशत्तमोऽध्यायः संपूर्णः ॥
 श्रीसद्गुरुसाईनाथार्पणमस्तु । शुभंभवतु ॥

शुद्धिपत्र.

श्लोक ७० क्या दोन चरणांमध्ये ' (माधवराज) ' छाले आहे ते या दोघांमंत्तर वाचावे.

पृष्ठ.	ओळ.	अशुद्ध.	शुद्ध.
४५०	१२	कथि ऐसें	ऐसें कथे
४५३	१२	नाथ	तेथ
४५६	१०	भला करेगा	तेरा भला करेगा
४५७	२२	झालों	आलों
४५८	८	साधु चूडामणि	साधुचूडामणि
४५८	१५	कराडास	कराडास
४६०	८	अशिजया	अशिजया
४६०	१५	झाली होती	झालि होती
४६३	१९	दोन	तीन
४६४	४	मदीयमस्तु साइनाय	करोमि साइ वानुदेव
४६४	५	साइनाथा	साई वानुदेवा
४६४	११	माझा	मी
४६४	११	असो	करतो
४६४	१४	वाक्सुमनसमया कंठे	वाक्कुसुन कसमया कंठे

श्री साईसच्चरित.

या श्री साईलीला मासिकांत प्रसिद्ध होत असलेला हेनाडपंतविरचित श्रीसाई सच्चरित नामक ओवीबद्ध ग्रंथ आतां संपत आला असून लवकरच तो पुस्तकरूपाने बांधवून श्री साईलीला आर्फिसांत विक्रीस ठेवण्यात येणार आहे या सन्धे ग्रंथाची पृष्ठे अजमासे ७०० वर होतील व यांत आरंभापासून अखेर पर्यंत प्रसिद्ध झालेले व होणारे सर्व फोटो व देखावे इच्छी प्रसिद्ध होतील. ग्रंथाची किंमत रु. ३ ठेविली जाईल.

४१५ महिन्यांत पुस्तकें बांधून तयार होतील. आज फक्त प्रहक होऊ इच्छिणाऱांनी खालील पर्यावर आपली नांवे व पत्ते नोंदवावेत. पुस्तकें बांधली जातांच व्ही. पी. ने रवाना केली जातील.

गोविंद रघुनाथ दामोळकर

५ सेंट मार्टिन्स रोड (मुंबई नवीक) वांद्रे.

श्री साईजी मठ

श्री साईजी

मासिक पुस्तक

वर्ष ४ थें.] आश्विन शके १८४८

[अंक ६.

नखिनीद्वलगत जलमसितरलम् । तद्वत्तीवनम विज्ञय वपलम॥

क्षणमपि सखनसंगसिरेका । सतति सखार्णव तरणै नीका ॥
श्री साईजी चार्ण.

संपादकः— लक्ष्मण गणेश मट्टाजी

प्रकाशकः— रामचंद्र आम्भाराम ताण्ड

श्री साईजी कचेरी ५, टर्नर रोड चांदे, बी. जी. टोल्.

अनुक्रमणिका.

स्फुट विषय.	३८३-४१२
महाराजांचे अनुभव	५३१-५३८
श्री साईसच्चरित	७११-७२६

वर्गणीचे दर.

वार्षिक वर्गणी टपाल खर्चासह मनीआर्डरीने आगाऊ रु. ३१, व्ही. पी. नं. रु. ३१, फुटकळ अंक १, मागील अंकास शिल्क असल्यास -१-

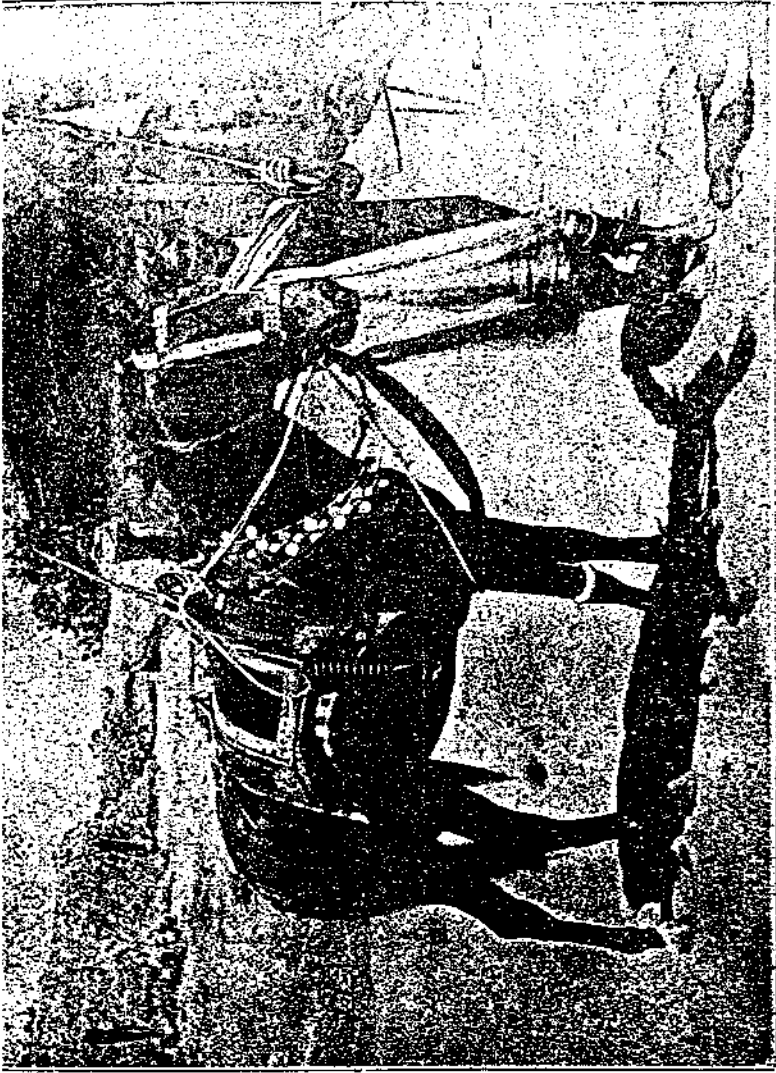
श्री साईसच्चरित.

या श्री साईलीला मानिकांत प्रसिद्ध होत असलेला हेमाडपंत विरचित श्री साईसच्चरित नामक ओर्चीवद्द ग्रंथ आतां संपत आला असून लवकरच तो पुस्तकरूपाने बांधवून श्री साई लॉफिसांत विक्रीस ठेवण्यांत येणार आहे. या सबंध ग्रंथाची पृष्ठे अज.से ८०० वर होतील व यांत आरंभापासून अखेरपर्यंत प्रसिद्ध झालेले व होणारे सर्व फोटो व देखावे हेही प्रसिद्ध होतील. अथवा किंमत ३ रु. ठेविली जाईल. सोबत छापील कार्ड आहे त्यावर सही होऊन परत येतांच तो पाठविणाराचे नांव व पत्ता श्री साईलीला ऑफिसांत नोंदला जाईल. आज फक्त ग्राहक होऊं इच्छिणाऱांनी या पत्त्यावर आपली नांवे व पत्ते नोंदवावेत. पुरेसे ग्राहक होतांच पुस्तके बांधवून व्ही. पी. नं. रवाना केली जातील.

गोविंद रघुनाथ दामोळकर.

५ सेंट मार्टिन्स रोड (मुंबईनजीक) बांद्रे.

ता. क. पुस्तकविक्रीचे होणारे उत्पन्न श्री शिर्डी कायम-फंडांत जमा होईल.

श्रीचा शामसुंदर नांवाचा घोडा.

श्री साईलीलेचें धोरण

श्री सद्गुरुसाइराजायनमः

सा. न. वि. वि. खालील मजकुरास व विनंतीस आपल्या विद्वुधमान्य श्री साईलीलेच्या एखादे अंकी कृपेने जागा मिळावी अशी सविनय प्रार्थना आहे.

शाईल विक्रीडित.

ज्या आदी, नच, मध्य, अंत, परि जो ब्रम्हांड भांडोदरा ।
व्यापूनी न दिसे, पर्यां घृत जसें, इसूरसीं शर्करा ।
ओढी मायिक विश्वसूत्र लपुनी, विश्वासि जो आसरा ।
साष्टांग प्रणती तथा नटवरा श्री साई विश्वभरा ।

“ भिन्नरुचिर्हि लोकः ”

श्री साईलीलेत कोणते विषय यावेत, कोणते येऊं नयेत, तिचें अंत-
र्बहिरंग कसें असावें, तिच्यांत सर्वच गद्य असावें अथवा थोडे गद्य व थोडे
पद्य असावें, व तें कोणत्या स्वरूपाचें असावें याबद्दल थोडी प्रत्यक्ष व थोडी
अप्रत्यक्ष चर्चा ऐकूं आल्यावरून प्रिय वाचकांपुढें मी दोन शब्द ठेवीत आहे.
त्याचा श्री साईभक्त, श्री साईलीलाभक्त, श्री साईलीला वर्गणीदार व वाचक
यांनीं सद्बुद्धय अंतःकरणाने विचार करावा अशी माझी त्यांस नम्र विनंती आहे.

वरतीं अवतरणांत दिल्याप्रमाणें प्रत्येक व्यक्तीची आवड निराळी
आहे. प्रत्येकाच्या आवडीप्रमाणें प्रत्येक गोष्ट होणें शक्य नसतें. कार्य-
प्रयोजनांत निरनिराळ्या आवडीचे व निरनिराळ्या स्वभावाचे स्त्री-पुरुष व
मुल्लेबाळें भोजनास येतात. त्या ठिकाणीं प्रत्येकाच्या रुचिवैचित्र्याप्रमाणें व